

Formanden: Sammen med denne sag foretages også den næste sag på dagsordenen, nemlig:

Fortsættelse af første behandling af forslag til lov om ændring af lov om private tysksprogede skoler, tysksproget hjemmeundervisning m. m. i de sønderjyske landsdele.

Forhandlingen genoptoges.

Bladt: I bedømmelsen af den foreliggende sag har der kunnet konstateres en væsentlig forskel på holdningen i Sønderjylland og i det øvrige land. Medens den danske presse udenfor Sønderjylland i overvejende grad har givet udtryk for tilfredshed med resultatet af de dansk-tyske forhandlinger om de nationale mindretals rettigheder, har den sønderjyske presse i redaktionelle og indsendte artikler tilkendegivet en kritisk indstilling og givet udtryk for store betænkeligheder, i hvert fald hvad den del angår, som vedrører det tyske mindretals rettigheder. Man har også i denne forbindelse spurgt: Hvad mener de sønderjyske folketingsmedlemmer? Det er på foranledning heraf, jeg har ønsket at fremsætte nogle bemærkninger under denne debat.

Det er blevet stærkt kritiseret, at man ikke før eller under forhandlingerne har fundet anledning til at rådføre sig med ledende kredse i Sønderjylland, at disse slet ikke er blevet orienteret om det, der foregik, og dette føles som en tilsidesættelse. Den kritik, der her er fremført, er efter min opfattelse ikke ubegrundet. Ganske vist tror jeg ikke, at slutresultatet ville være blevet anderledes, men hvis man i den foreliggende sag havde kontakten i hvert fald en begrænset kreds dernede, ville vi sandsynligvis have undgået noget af den bitterhed, der nu kan spores. Det er efter min mening fuldt forståeligt, at folk, for hvem det grænsepolitiske arbejde har været en hovedhjørnesten i hele deres virke, føler sig forbigået.

Dernæst nærer man i vide kredse i Sønderjylland megen ængstelse og bekymring, fordi der med vedtagelsen af det foreliggende forslag til folketingsbeslutning gives grønt lys for tyske eksamensskoler. Jeg forstår disse betænkeligheder, selvom jeg ikke deler dem, i den forstand ikke deler dem, at jeg må erkende, at der er ingen vej udenom.

Vi dernede i grænselandet føler måske stærkere end andre fortidens bitre erfaringer. Da Nordslesvig i 1920 blev genforenet med moderlandet, fik det tyske mindretal rettigheder og vilkår, som var væsensforskellige fra de forhold, der var gældende for de dansksindede nordslesvigere før 1914. Det fik en ordening, som var helt i overensstemmelse med vort lands demokratiske traditioner, en ordening, som i sig selv var en vigtig forudsætning for afspænding og fordragelighed i grænselandet. Fra den anden side fik vi ikke den anerkendelse for vor holdning, som vi kunne have forventet. Da det nazistiske stormvejr i 1930'erne blæste ind over grænsen, blev demokrati og tolerance lidet agtet. Jeg skal ikke her rippe op i svundne tiders begivenheder; jeg nævner det kun som en forklaring på, at følelserne spiller en rolle, når talen er om — som i dette tilfælde — at tildele det tyske mindretal udvidede rettigheder. Det er disse erfaringer, som stadig ætser folkesindet i Sønderjylland.

Når dette er sagt, vil jeg dog tilføje, at jeg tror, det ville være skæbnesvangert, i hvert fald uklogt, om vi fastlagde en grænsepolitisk linie ud fra vor opfattelse af, hvad der skete dengang. Det var ikke os, der førte en fejlslagen politik — det har vi aldrig fået beviser for, tværtimod. Det, som vi ved, er dette, at vor frisindede holdning i grænsepolitikken blev et midlertidigt offer for den ideologi, som ville have underlagt sig alle Europas frie lande, om kræfterne kunne have holdt til det.

Der er nu gået 10 år siden Danmarks befrielse i 1945. Syd for grænsen lever et dansk mindretal, hvis forhold og vilkår ligger os stærkt på sinde. I alle folketingsbeslutninger og regeringserklæringer herom siden 1945 har vi fastslået som vort krav og vort ønske, at der gives de dansksindede sydslesvigere ret til fri folkelig og kulturel udfoldelse. Kiel-erklæringen, som var et skridt i den rigtige retning, blev efter vor opfattelse ikke fortolket efter sin ånd og efter sin ordlyd. Den urimelige 5 pct.s klausul i den slesvig-holstenske valglov har hindret det danske mindretal i at blive repræsenteret i den slesvig-holstenske landdag. Vi fik tilbudt en mindretalstraktat, som vi ikke var interesseret i. Der var tilsyneladende ingen vej fremad.